

Mort definitiva de Llätzer Puigdellivol

Conte, de Joan Blanquer. Il·lustració d'Antoni Angle

Ens vàrem conèixer a la facultat quan tots dos començàvem els estudis de Dret en aquells anys d'agitació estudiantil i havíem fugit junts més d'un cop empaitats per la policia. En un dels aldarulls que llavors, sovintment, es produïen i per evitar de ser detinguts o apallissats vàrem refugiar-nos tots dos en el wàter d'un bar de la Ronda de Sant Antoni on vàrem romandre una bona estona, fins que les que cada cop més freqüents i enèrgiques trucades d'algú, sens dubte amb veritables i urgents necessitats fisiològiques, ens van obligar a sortir-ne. Puc assegurar que va iniciar-se aquell dia i en aquella circumstància concreta allò que amb el temps havia de convertir-se en una singular amistat. I no és pas que en una tal situació ens diguéssim massa coses; ben al contrari, ens miràvem als ulls, somrients malgrat tot com dos marrecs que acabessin de cometre una divertida entremaliadura i n'experimentéssim el goig, però en silenci, un silenci trencat només pel nostre panteix.

Si d'aleshores ençà ens trobàrem de costat més sovint en les hores lliures dintre i fora de la Universitat va ser, n'estic segur, perquè tots dos, tàcitament, ho propiciàvem. Sí, ja ho sé: estimem o bé odiem les persones segons les afinitats o diferències que descobrim que existeixen entre elles i nosaltres, però en aquest cas se'm feia difícil de trobar una explicació plausible sobre el perquè d'aquella amistat incipient que anava aferrant-se dia rera dia. Aparentment introvertit i circumspèct i fins i tot distant, Llätzer exercia sobre meu una atracció rara, inexplicable si és que no era per la insistència amb què em mirava als ulls enmig d'aquells prolongats i insondables silencis que van ser, crec jo, allò que va assaonar més eficaçment la nostra mútua estimació.

Els nostres estudis anaven progressant amb una normalitat molt relativa -aquí caic, allà m'aixeco- però les ensopagades que representaven les assignatures suspeses no ens importaven massa. Així, moltes estones que hauríem pogut esmerçar estudiant les passàvem asseguts en qualsevol banc o terrassa de cafè bo i contemplant el tràfic urbà, veient passar els vianants i fent de tant en tant comentaris breus sobre temes d'actualitat aleshores com, posem per cas, l'evolució política (que llavors sí que permetia de veure pròxima la liquidació del règim), la migrada activitat artística que es registrava a la ciutat o els films que ens eren escamotejats per la censura... Ara, ni ell no ho havíem fet mai esment de cap aspecte relacionat amb la nostra respectiva vida privada, de manera que cap dels dos no en sabíem res i, pensant-ho bé, ni falta que ens feia de saber-ho perquè era evident que en teníem prou amb veure que ens aveníem.

D'aquesta manera, si fa no fa, va transcórrer el primer i segons curs. La nostra vida d'estudiants i la relació personal que se'n derivava no va experimentar canvis importants de cap mena. Va ser a mig tercer curs quan un dia Llätzer em va sorprendre dient-me que havia decidit abandonar els estudis, si bé

s'afanyà a assegurar-me que continuariem veient-nos sovint. Per primer cop, en acomiadar-nos, va allargar-me la mà i l'efusió amb què va estrènyer la meua em va produir una vaga però inevitable emoció. Va allunyar-se de mi quatre passes, es tombà i m'adreçà una d'aquelles profundes mirades amb què més d'un cop havia arribat a inquietar-me; en aquella ocasió, potser, més que mai.

Van passar dies, setmanes i mesos, però Llätzer no va venir mai a veure'm. Jo ni tan sols no sabia on podia anar-lo a trobar. Tractava d'acostumar-me a la idea que la nostra amistat no havia estat tan arrelada com havia cregut, que l'havia sublimada, i que al capdavant devia ser normal que cadascú fes la seva vida sense donar massa importància a un passat més o menys agradable, però res més que això.

Vaig aconseguir finalment la llicenciatura i vaig posar-me a treballar seriosament, primer d'auxiliar d'un advocat, algun temps després obrint un despatx que va proporcionar-me a no trigar gaire una nombrosa clientela i, doncs, uns bons ingressos. Cert que de tant en tant pensava en Llätzer, però ho considerava com un d'aquests records nostàlgics que més o menys tots devem anar arrossegant i que esdevenen més i més vius a mesura que ens anem fent grans.

Avui, dijous, dia quinze d'Octubre, al matí i a través d'una trucada telefònica des de l'Hospital de Sant Pau, he estat informat que Llätzer Puigdellivol, que es trobava ingressat a l'habitació vint-i-tres de la Secció d'Oncologia, desitjava veure'm amb urgència. He anat a l'Hospital aquesta mateixa tarda i no tinc per què ocultar que tot anant-hi em sentia força neguitós. I és que la notícia m'havia colpit. El requeriment de Llätzer, per inesperat tan sorprenent atès els anys que feia que no sabia res d'ell i, també, el lloc des d'on m'havia estat fet em feien suposar que alguna cosa greu li devia ocórrer. Altrament, haig de confessar que sóc forçat covardot davant de qualsevol situació dramàtica i la que m'esperava la hi intuïa especialment.

Una infermera jove i rossa, de molt bon veure -és increïble que fins i tot en les circumstàncies més tristes esclati en nosaltres el virus de la frivolitat que, pel que sembla, tots duem a la sang- m'ha acompanyat fins a l'habitació. Damunt de l'únic llit, amb un tub encastat a un braç i un altre ficat a un nariu, galtes color de cera profundament enclota-

des, l'esguard, inexpressiu, clavat al sostre, m'hauria estat ben difícil de reconèixer-hi Llätzer si no hagués estat perquè en sentir el meu nom ha decantat el cap i m'ha adreçat una mirada, penetrant com les d'abans, mentre la seva boca intentava un somriure que resultava una ganyota.

-Seu -m'ha dit amb veu feble- perquè ara estic sota els efectes de la morfina i podrem enraonar una estona.

-Com et trobes? -li he preguntat, tot experimentant a l'acte la vergonya d'haver dit una solemne estupidesa.

M'ha respost, d'entrada, pausadament i calmosa, però aviat ha començat a expressar-se amb una vehemència que vorejava el desfici. Ha fet:

-En aquests moments puc dir que bé. És la morfina, ja t'ho he dit. Però darrerament les he passades i les estic passant molt putes... Has de pensar que visc sol perquè se'm van morir els pares i fa poc que vaig separar-me d'Eva després d'haver-hi viscut aparellat durant uns tres mesos escassos... Un any abans, tot just després d'haver-me separat de la Montse, vaig haver de sotmetre'm a una intervenció quirúrgica. Es tractava de resoldre, segons deien els metges, un problema d'oclusió intestinal i jo, d'antuvi, m'hi resistia perquè una intervenció quirúrgica sempre m'havia fet molta por. Però els dolors augmentaven, cada dia eren més intensos, més inquantables; era com si em clavessin ganivetes al ventre, una darrera l'altra, continuament... Passava nits senceres sense poder dormir i si desitjava morir-me per acabar amb aquell sofriment, la idea de la mort -el no-res absolut, tu- lluny de semblar-me una solució augmentava les meves angoixes que persistien i s'accentuaven hora darrera hora... Fins que a la fi, un dia, esgotada la meua capacitat de resistència, vaig haver de rendir-me consentint que em duguessin al quiròfan...

Ha callat uns instants, com per prendre alè, i ha continuat:

-L'endemà de la intervenció una crisi cardíaca va estar a punt de convertir-me en un cadàver. Un cadàver!... Pensa-ho: no trobes que és horrible per si sol el mot?... Tanmateix, els metges van aconseguir d'evitar-ho, de manera que va ser, doncs, com si ressuscités. En definitiva, en vaig sortir. Però ara penso que hauria valgut més que no n'hagués sortit perquè m'hauria estalviat, ben segur, aquesta tortura renovada: la de veure'm per segona vegada abocat al buit esfereïdor de la mort, jo, saps? jo, no un altre, no un d'aquells pels quals, quan moren, arribem a sentir una sincera però sempre efimera compassió, sinó jo, jo que sentia malgrat tot amb tanta intensitat l'alegria de viure!...

He intentat interrompre'l dient-li que reposés per tal com era evident que es cansava, i molt, però ha estat endebades perquè m'ha interromput dient:

-No, no, que t'he demanat que vinguessis per poder-te dir, sobretot, una cosa molt important. És una necessitat que experimento ja

FINQUES CARNER

Agent de la Propietat Immobiliària
San Antoni M.ª Claret, 18
Tels. 725 47 66 - 725 49 76
SABADELL

fa temps i que a mesura que m'he anat agreujant ha arribat a fer-se'm obsessiva. I t'ho haig de dir avui, ara, que si no ho feia potser no hi seria a temps perquè tinc la impressió que aquesta vegada sí que vaig a morir-me, definitivament... De més a més, bé me n'he callat prou de coses!... Te n'has adonat, tu? Jo sí: quantes de les coses que pensem no arribem a poder-les dir!... És fotudíssim, però és així. Suposo que no podràs negar-m'ho: en la nostra vida hi ha un sens fi de coses que només les podem pensar, que no les podem dir mai, a ningú, de vegades fins i tot ni a nosaltres mateixos. Mai ningú no les sabrà, només nosaltres que les hem pensades, i amb nosaltres seran enterrades per sempre.

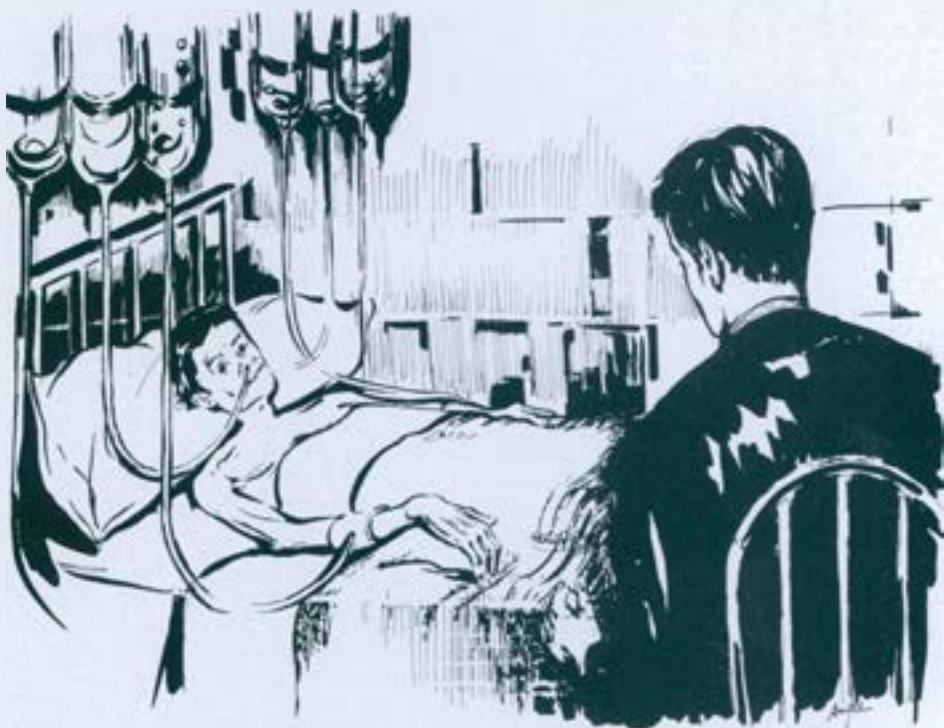
S'anava exaltant més i més, i em feia patir. He insinuat un gest per invitar-lo a calmar-se i no n'ha fet cap cas:

-Amb la Montse mateix amb qui, com t'he dit, em vaig aparellar abans d'Eva, no li vaig poder dir el que m'allunyava inevitablement d'ella: la seva halitosi... En sortir del bany alguns cops se m'acostava, tota nua, i m'abraçava. El seu cos exhalava el perfum d'un gel de bona qualitat, agradable d'olorar; m'oferia sensualment la boca, però la fortor del seu alè que al començament de les nostres relacions fins i tot em resultava excitant, de mica en mica se'm va anar fent desagradable, nauseabund, insuportable... No m'hi hauria pogut avesar mai i, altrament, no podia dir-li-ho; de manera que vaig optar per anar espiant a gratient tant com m'era possible els nostres contactes sexuals fins que, és clar, a la fi vam decidir separar-nos... La Montse no haurà sabut mai el perquè.

A jutjar per certes contraccions del seu rostre Llätzer tornava a experimentar forts dolors. De nou he intentat d'aconseguir que callés però ha estat també inútil i m'he hagut de resignar a continuar escoltant-lo:

-Amb Eva va ser ben diferent el motiu de la separació. Un diumenge al matí, per atzar, vaig presenciar com matava un conill: intentant immobilitzar-lo, el tenia empresonat sota la seva aixella i li agafava les orelles amb la mà esquerra mentre que amb la dreta i amb un ganivet de fulla punxaguda li buidava un ull, tu... I la sang, d'un vermell que el sol que entrava a la cuina feia rutilar, fluïa abundant i un punt fumejant i queia en un plat blanc que ella sostenia amb la mateixa mà amb què empunyava encara, incomprendible, el ganivet brut de sang. Eva executava aquesta acció, que em va semblar d'una crueltat esborronadora, amb una indiferència total, ella que estimava apassionadament la música, que s'extasiava escoltant-ne i que, sobretot, adorava Vivaldi!... No li ho podia retreure, no li podia dir el que pensava perquè tampoc no ho hauria entès i, per altre costat, jo no hauria pogut esborrar mai del meu pensament aquella imatge d'ella protagonitzant una escena tan horripilant... Per provocar la separació vaig inventar-me raons d'incompatibilitats de caràcter deixant, però, d'entrada ben clar que la meva decisió era irrevocable. Ella ho va acceptar sense exigir-me massa explicacions però amb un somriure irònic, com si posés en entredit la meua salut mental...

Ara sí que el meu amic havia d'esforçar-se per continuar parlant-me; fins i tot, de tant en tant, no podia evitar algun dèbil gemec. A més, la seva cara havia anat agafant un color verdosenc i la seva mirada anava esdevenint tèrbola. De la manera més afectuosa he pro-

vat de persuadir-lo que reposés, que ja continuaria la seva relació un altre dia. Però m'ha tallat:

-No, que t'ho haig de dir avui... Per això t'he demanat que vinguessis... Cal que sigui avui perquè demà, potser... Escolta'm bé: ja d'antuvi, quan et vaig conèixer, vaig tractar d'anar-me acostant a tu -no sé si te'n vas adonar -perquè em semblaves un xicot diferent dels altres... Tenies -tens encara- els ulls blaus i una pell rosada i un no sé què, com una mescla d'ingenuïtat i timidesa, que em captivava... I, a més a més -deixa'm plagiar d'Orscallaves tant i també!... Encara que procurava amagar-t'ho el cas és que només d'estar amb tu em sentia feliç... De tant en tant et mirava al fons dels ulls intentant descobrir-hi el que per a mi constituïa, encara llavors, un misteri: quin era, fonamentalment, el determinant de l'atracció que exercies sobre meu?... Què hi havia en el fons dels nostres silencis?... Em resistia a creure que hi pogués haver alguna cosa més que unes simples afinitats de caràcter i això em produïa una sensació estranya, inquietant, que va arribar a convertir-se en angoixosa a partir del dia en què vaig experimentar una mena d'esgarripança quan tu em vas agafar estretament pel braç per tal d'evitar que anés a caure, quan travessàvem el carrer, sota les rodes d'un taxi. Ho recordo encara avui -i ja deu fer una dotzena d'anys- com si fos ahir... Passat l'ensurt, tu vas fer com un sos-

pir d'alleujament i sense deixar d'estrènyer el meu braç em vas adreçar un esguard a través del qual em va semblar percebre amb certitud la calidesa d'un sentiment compartit... Des de llavors vaig adonar-me de com em seria difícil d'adaptar-me a aquella situació que s'havia creat entre nosaltres dos sense córrer el risc de reliscar pel pendent d'emocions no tan pures com ho havien estat fins aleshores. I per més que intentava foragitar-ho del meu pensament, el fet de ser conscient d'aquest risc em produïa una constant i quasi dolorosa agitació... Em negava a creure que allò no tingués una altra solució que no fos la d'allunyar-me físicament de tu, però aviat vaig adonar-me que no, que no n'hi havia cap més i que el que em calia llavors era només dir-t'ho i fer-ho. Però, t'ho podia dir?... Després de pensar-ho molt vaig arribar a veure ben clar que era una més d'aquestes coses que no es poden dir i vaig decidir callar-ho. Però ara sí que t'ho puc dir, que t'ho haig de dir perquè qui sap si demà... I no voldria que, ignorant-ho, poguessis imputar el meu allunyament de tu a una infidelitat, més ben dit, una traïció a la nostra amistat inoblidable, crec jo, per tots dos...

L'esforç que havia fet parlant-me, quasi sense parar, durant aquella llarga estona l'havia deixat exhaust i desalenat. La seva cara i les convulsions del seu cos sota els llençols evidenciaven les seves creixents sofrenes. Tot i això, després d'un breu silenci ha afegit pensament:

-I bé... ara ja ho saps... Gràcies per haver vingut... Si vols, ja pots anar-te'n. Abans, però, voldràs dir a la infermera que vingui? És que els efectes d'aquest analgèsic cada vegada duren més poc i aquests dolors cada minut són més intensos... Saps?, és com si un gos famolenc se'm mengés les entranyes amb furientes dentades, la mare que el va parir... I una darrera cosa encara... escolta'm... quan seré mort... definitivament mort... no vindrà a ser com si jo hagi hagut de morir dues vega-

FOTO

**SERVEI TÈCNIC
FOTO-CINEMA**

**Advocat Cirera, 8, Dpt. 16
(Davant Ajuntament)**

Telèfon 726 13 35 - SABADELL

des?... I ara contesta'm: no et sembla una mena d'estafada això?... -I ha assajat un somriure que m'ha semblat sarcàstic.

Jo no sabia què dir. Hauria volgut trobar les millors paraules per intentar de reconfortar-lo, però confós i desconcertat per tot el que acabava d'escoltar no he sabut com sortir-me'n i he balucejat només: -Demà... ja tornaré... sents?... Coratge!

Encara ha tingut esma d'allargar-me la mà a tall de comiat i jo la hi he premuda efusivament, quasi amb unció. M'ha adreçat encara una d'aquelles llargues i profundes mirades d'abans i jo m'he preguntat, consternat, si no seria, aquesta vegada sí, la darrera.

Així que ha entrat la infermera he abandonat l'habitació. Quan he sortit al carrer ja era ben fosc. Em sentia molt deprimat, però l'aire fresc d'aquest vespre de tardor m'ha semblat que em reanimava i, aturant-me, n'he aspirat amb avidesa unes glopades. No m'he sentit inclinat a agafar un taxi i m'he posat a caminar a poc a poc carrer amunt fins arribar a la Diagonal. Allí m'he aturat de nou uns segons pensant en la Núria que, com cada dijous, m'esperaria al seu piset, acabada de banyar, tendra i sensual, alhora, com sempre, amb el sopar a punt, una ampolla de xampany al frigorífic i el llit acollidor. Tanmateix, no sentia cap desig d'anar a fer l'amor aquesta nit ni, d'altra banda, anar-me'n a casa on trobaria aquella mare un si és no és excessivament sol·licita. He decidit d'enfilar, doncs, el carrer del meu despatx professional pensant que podria trobar aquí, tot sol, la quietud que necessitava per refer-me del xoc emocional que acabava d'experimentar, assemenar el meu esperit i, després, intentar d'ordenar i clarificar aquest veritable garbuix de pensaments confusos, contradictoris, absurds, de cara a treure'n una conclusió racional, convincent i, en definitiva, alliberadora. En aquest sentit, com a cosa prèvia i a tall d'inventari-recordatori, m'he posat a escriure aquests fulls que -ara ho penso- si mai, ocasionalment, algú els llegís li podrien semblar un conte menys que mediocre o un fragment de novel·la inqüestionablement dolent. Per si això s'esdevingués, juro que no es tracta de cap intent de creació literària partint d'un argument de ficció sinó, simplement, la relació, llisa i rasa, d'uns fets reals.

***

Decididament, cal que me'n vagi a dormir. La reflexió que he fet després d'aquesta incoherent i malgirbada relació no m'ha servit de gran cosa perquè continuo sentint-me tant o més desconcertat que abans. Penso que potser només una bona dormida podrà alliberar-me de la confusió que enterboleix el meu cervell. Podré, però, conciliar-me amb el son?... No em perseguirà, impedint-ho, el rosec porfidiós de com deu estar passant Llätzer aquesta nit?... Han transcorregut ben bé quatre hores d'ençà de la meua sortida de l'Hospital. I si hi telefonava?...

***

M'ha calgut esperar una llarga, llarguíssima estona. Finalment, una veu femenina (la infermera rossa, potser?) m'ha donat la resposta:

-Llätzer Puigdemívol i Maristany, de l'habitació vint-i-tres, ha mort fa mitja hora escassa a causa d'una hemorràgia interna d'efectes fulminants. Ha estat una cosa inesperada... irreversible, sap?

El classicisme en la música del segle XVIII

per Antoni Sala i Serra

Des de la perspectiva que dona el temps als grans cicles vitals, els historiadors, amb afany ordenador, fan ressaltar els fets històrics succeïts per tal d'identificar els segles. Així, per exemple, el segle XVI serà el de la creació del gran imperi de Carles I d'Espanya i V d'Alemanya, i del trencament de la unitat religiosa. Musicalment representa el predomini de la música religiosa del Renaixement, hereva d'un passat medieval de resonàncies gregorianes. El segle XVIII se significarà per l'esplendor francès (*le grand siècle*), amb un Lluís XIV com a màxim protagonista, amb les guerres religioses i les epidèmies centroeuropees. En la música hi trobem el gran moment del florilegi italià del barroc. El segle XVIII queda inscrit com el del "*despotisme il·lustrat*" el qual produirà l'eclosió de les noves idees creatives del pensament filosòfic, científic i polític (*l'Enciclopèdia*) que menaran a la Revolució Francesa. Musicalment, per la diversitat d'estils que hi concorren, és un dels segles més interessants. No és estrany si pensem en la importància d'un segle que neix culturalment barroc i molt romàntic, produint-se així un cicle complet en la transformació de l'estètica musical.

En aquest segle XVIII, els canvis intel·lectuals que provoquen les idees de la il·lustració es va intentar d'aplicar-los a l'àmbit de la política i de l'economia; així, prínceps, governants i dirigents convertiren d'una forma complexa i contradictòria una Europa configurada com a mosaic de corts imitadores de la de Versalles, en l'espai d'una societat emancipada, per l'acceptació del protestantisme, del poder religiós i polític del Papat. Acabades les guerres religioses, assolida l'expansió francesa en el segle anterior i amb l'acció d'uns Habsburgs (Maria Teresa d'Àustria i Josep II), poderosos propagadors de les noves reformes i dels seus súbdits (Edicte de la Tolerància), Europa viu un clima d'equilibri, tranquil·litat i benestar momentani que farà que aquesta societat nova es vegi transformada per la individualització refinada del gust (*la douceur de vivre*) en el qual pren preponderància el *delicat* sobre el *sublim* d'un barroc en decadència. Una Àustria poderosa que admet la tolerància religiosa i cultural d'altres comunitats lingüístiques no germàniques converteix Viena en la forja europea de cultures per l'aportació que fan les distintes nacions unides -políticament- per la corona imperial dels

Franz Joseph HAYDN (1732-1809).

Habsburgs. Es comprèn, doncs, que després d'una primera meitat del segle XVIII sotmesa al predomini de la música italiana del barroc, que influència tot Europa, passi, en la segona meitat del segle, a sumir Àustria el primer paper de la història de la música.

La inflexió que va conèixer als voltants del 1700 la vida de l'esperit, la revisió dels problemes referents a l'individu, la societat i la religió, forçosament deixaren una fonda empremta en l'evolució musical. El primat de l'estil italià va anar declinant, i la mecanització de la música barroca deixa el pas a un art més subjectiu. L'estètica religiosa i aristocràtica de la música del segle XVII perd influència i dona lloc a un estil que proporciona un camp més vast a l'expressió individualista. L'evolució general va donar pas a l'evolució particular de les formes musicals: La *suite* obre el camí de la *sonata*, i la *simfonia* coneix noves formes complexes que es desenvolupen paral·lelament a la composició de l'orquestra. S'inventaran nous instruments (el clarinet) i s'abandonaran els antics (viola de gamba, d'amore, etc.). Les noves formes de música de cambra (quartet, quintet de corda) donaran més importància a la part del violí, viola i violoncel, que no tenien en els "*concerti grossi*" i en la "*sonata de cambra*". Els progressos dels instruments de tecla són significatius, motivats també per les exigències del "*dilettante*" que pretenia bastar-se a si mateix, i acaba amb la imposició del "*pianoforte*" i el "*hammerklavier*". Durant aquest segle XVIII la música anomenada culta i que poc temps abans era considerada com a privilegi de les corts i de l'aristocràcia arriba a l'abast de la nova classe social, la burgesia més elevada, que assumeix el paper d'auditor entès que fa present al compositor les necessitats i

Radio Grau

CONTINUÏTAT I SERVEI

Rambla, 14 - Tel. 725 93 33

SABADELL